حرمين
رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

مِنْ أَحْكَامِ الصِّيَامِ | بشتو | پښتو

د روژې له احکامو څخه

د مسجد الحرام او مسجد نبوي
د ديني چارو د رياست تر مشرۍ لاندې علمي کمېټه

ح جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات ، ١٤٤٧هـ

جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات
من أحكام الصيام - بشتو. / جمعية خدمة المحتوى الإسلامي
باللغات - ط١. .- الرياض ، ١٤٤٧هـ
٢٤ ص ؛ ..سم

رقم الإيداع: ١٤٤٧/٣٨٩١
ردمك: ٨-٥٤-٨٥٧٠-٦٠٣-٩٧٨

مِنْ أَحْكَامِ الصِّيَامِ

د روژې له احکامو څخه

اللَّجْنَةُ العِلْمِيَّةُ

بِرِئَاسَةِ الشُّؤُونِ الدِّينِيَّةِ بِالمَسْجِدِ الحَرَامِ وَالمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

د مسجد الحرام او مسجد نبوي د ديني چارو د رياست تر
مشرۍ لاندې علمي کمېټه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د روژې له احکامو څخه

لومړی مبحث

د روژې معنا، او د رمضان د روژې وجوب

لومړی: د روژې معنا:

روژه: د الله عبادت کول دي د هغو شیانو څخه په ځان ساتلو چې روژه ماتوي د سهار راختلو څخه تر لمر لوېدلو پورې.

دویم: د رمضان د روژې وجوب:

د رمضان روژه د اسلام له ارکانو څخه ده چې د مسلمان دین پرې ولاړ دی. روژه پر ټولو امتونو فرض شوې ده که څه هم د زماني او کیفیت له اړخه توپیر لري؛ لکه څرنګه چې الله تعالی فرمايي:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٨٣﴾

ژباړه: (اې هغو کسانو چې ایمان یې راوړی دی! پر تاسو باندې روژه فرض کړی شوې ده لکه چې فرض کړی شوې وه پر هغو کسانو چې له تاسو نه مخکې وو، د دې لپاره چې تاسو متقیان شئ). (البقرة: ١٨٣)، او "کتب" په دې معنا چې فرض کړځول شوې ده.

د روژې وجوب په کتاب، سنت او اجماع باندې ثابت دی:

- اما د کتاب دلیل یې: د الله تعالی دغه قول دی چې فرمايي:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ١٨٣ أَيَّامٗا مَّعۡدُودَٰتٖ...﴾

ژباړه: (اې هغو کسانو چې ایمان یې راوړی دی! پر تاسو باندې روژه فرض کړی شوې ده لکه چې فرض کړی شوې وه پر هغو کسانو چې له تاسو نه مخکې وو، د دې لپاره چې تاسو متقیان شئ ۱۸۳

د شمېرل شویو ورځو روژې دي). (البقرة: ۱۸۳ - ۱۸٤).

- اما د سنت دلیل یې: د هغه صلی الله علیه وسلم دغه قول دی چې فرمايي:

«بُنِيَ الإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَـهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ الْبَيْتِ».

ژباړه: (اسلام پر پنځو شیانو بنا دی، د دې ګواهي چې له الله پرته د بندګۍ وړ هېڅوک نه شته او محمد د الله رسول دی، لمونځ قايمول، زکات ورکول، د رمضان روژه نیول او د بیت الله حج کول)[۱].

- او د اجماع څخه یې دلیل: ټولو مسلمانانو په دې اتفاق کړی چې د رمضان روژه فرض ده، او چا چې د دې روژې

---

[۱] متفق علیه، بخاري په شمېره ۸ (۱۱/۱)، او مسلم، په شمېره ۱٦ (۳٤/۱) نقل کړي دي.

ثخه انکار وکړ، هغه کافر دی.

دویم مبحث
د رمضان میاشت فضیلتونه

د دې سترې میاشت لپاره سترې ځانګړتیاوې دي چې د نورو میاشتو څخه يې ځانګړې کوي، له هغو جملې څخه:

١) په دې میاشت کې قرآن کریم نازل شوی دی، لکه څرنګه چې الله تعالی فرمايي:

﴿شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ...﴾

ژباړه: (رمضان هغه میاشت ده چې قرآن په کې نازل کړی شوی دی). (البقرة: ١٨٥).

٢) په دې میاشت کې د جنت دروازې خلاصېږي؛ ځکه چې په دې کې ډېر نیک اعمال ترسره کیږي.

٣) په دې میاشت کې د دوزخ دروازې بندیږي؛ ځکه چې په دې کې ډېر ګناهونه کمیږي.

دغه خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې قول کې ذکر شوې ده:

«إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ، فُتِّحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ».

ژباړه: «کله چې رمضان راشي، د جنت دروازې خلاصېږي، او د دوزخ دروازې بندیږي، او شیطانان په

ځنځیرونو تړل کیږي»[1].

٤) او همدارنګه له فضیلتونو څخه یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم دغه قول دی چې فرمایي:

«مَا مِنْ حَسَنَةٍ يَعْمَلُهَا ابْنُ آدَمَ إِلَّا كُتِبَ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ، قَالَ اللَّهُ: إِلَّا الصِّيَامَ، فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ، يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِي، الصِّيَامُ جُنَّةٌ، وَلِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ: فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ، وَلَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ».

ژباړه: د بنی آدم د هر عمل نیکی یو په لسه تر اووه سوه چنده پورې زیاتیږي، الله تعالی فرمایي: پرته له روژې څخه، چې هغه زما لپاره ده او زه پرې اجر ورکوم، ځکه هغه زما لپاره خپل خواهشات او خوراک پریږدي، او روژه ډال دی، د روژه دار لپاره دوه خوښی دي چې خوشحاله کوي یې: کله چې روژه ماته کړي نو خوشحاله شي او کله چې د خپل رب سره مخ شي نو په خپله روژه خوشحاله شي، او د روژه دار انسان د خولې بوی د الله تعالی په نزد د مشکو له بوی څخه پاکیزه دی[2]. نو د روژې خو چنده کېدل په شمېر پورې محدود نه دي.

٥) ځکه چې په روژه کې د نورو عبادتونو په پرتله اخلاص ډېر وي؛ د هغه صلی الله علیه وسلم د قول پر اساس

---

[1] متفق علیه، بخاري په شمېره ١٨٩٨ (٢٥/٣)، او مسلم په شمېره ١٠٧٩ (٧٥٨/٢) کې نقل کړي دي.

[2] نسائي په الکبری شمېره ٢٥٣٦ (١٣١/٣) کې نقل کړی دی.

چې فرمايي:

«تَرَكَ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجْلِي».

ژباړه: "زما لپاره يې خپل شهوت، خواړه او څښاک پرېښود"[1].

٦) الله تعالی د روژه نيوونکو لپاره د جنت يوه دروازه ځانګړې کړې ده چې "ريان" نومېږي، چې له هغې څخه نور څوک نه شي ننوتلی.

٧) د روژه نيوونکي لپاره يوه دعا ده چې نه ردېږي؛ لکه څرنګه چې رسول الله صلی الله عليه وسلم په دې حديث کې فرمايي:

«لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ دَعْوَةٌ لَا تُرَدُّ».

ژباړه: «د افطار پر وخت کې د روژه نيوونکي لپاره داسې دعا ده چې نه ردېږي»[2].

٨) او د هغه صلی الله عليه وسلم دغه قول:

«مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ».

ژباړه: «څوک چې د رمضان روژه په ايمان او د ثواب په نيت ونيسي؛ د هغه مخکني ګناهونه بخښل کېږي»[3].

نو مسلمان لپاره اړين ده چې بايد د ايمان او ثواب په نيت

---

[1] مخکنی تخريج و ګورئ.

[2] ابن ماجه په شمېره ١٧٥٣ (٧٧٥/١) کې نقل کړی دی.

[3] متفق عليه، بخاري په شمېره ٣٨ (١٦/١)، او مسلم په شمېره ٧٦٠ (٥٢٣/١) کې نقل کړی دی.

روژه ونیسي ترڅو اجر او د ګناهونو بخښنه ترلاسه کړي.

دریم مبحث

هغه څه چې د رمضان میاشت داخلېدل ثابتوي

د رمضان میاشت داخلېدل په دوو شیانو باندې ثابتېږي:

۱) د رمضان هلال -سپوږمۍ- لېدل؛ لکه څرنګه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې حدیث کې فرمایي:

«إِذَا رَأَيْتُمُ الْهِلَالَ فَصُومُوا، وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَأَفْطِرُوا، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَاقْدُرُوا لَهُ».

ژباړه: «کله مو چې هلال - سپوږمۍ- ولیده، نو روژه ونیسئ، او کله مو چې هلال - سپوږمۍ- ولیده، نو روژه ماته کړئ، او که لیدل یې ناشونې وي، نو د شعبان میاشت بشپړه کړئ»[1]، او همدارنګه فرمایي:

«لَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوُا الْهِلَالَ، وَلَا تُفْطِرُوا حَتَّى تَرَوْهُ».

ژباړه: «تر هغه چې سپوږمۍ - هلال- مو نه وي لیدلی روژه مه نیسئ، او تر هغه چې مو نه وي لیدلي روژه مه ماتوئ»[2].

۲) که چېرې سپوږمۍ -هلال ونه لیدل شي، نو د شعبان میاشت دېرش ورځې بشپړ کړئ؛ لکه څرنګه چې رسول الله

---

[1] امام احمد په المسند شمېره ٦٣٢٣ (١٠/٤٠٢)، او نسائي په الکبری شمېره ٢٤٤٦ (٣/١٠٢) کې نقل کړی دی.

[2] متفق علیه، بخاري په شمېره ١٩٠٦ (٣/٢٧)، او مسلم په شمېره ١٠٨٠ (٢/٧٥٩) کې روایت کړی دی.

صلی الله علیه وسلم فرمايي:

«الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً، فَلَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْهُ، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ ثَلَاثِينَ».

ژباړه: «میاشت نهه ویشت شپې دي، نو تر هغه وخته پورې روژه مه نیسئ چې هلال ونه وینئ، که چېرې لیدل یې نا شوني وي، نو دېرش ورځې بشپړې کړئ»[1].

څلورم مبحث

روژه کې نیت

نیت د هر عمل د صحت لپاره شرط دی، د رمضان د روژې لپاره نیت اړین دی چې باید له شپې څخه نیت وشي؛ لکه څرنګه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي:

«مَنْ لَمْ يُبَيِّتِ الصِّيَامَ قَبْلَ الْفَجْرِ، فَلَا صِيَامَ لَهُ».

ژباړه: «چا چې د روژې نیت د سهار نه مخکې ونه کړو نو د هغه روژه نشته»[2].

شیخ الاسلام ابن تیمیة رحمه الله وايي: ژباړه: "څوک چې پوهیږي چې سبا رمضان دی او غواړي روژه ونیسي، نو د روژې نیت یې کړی دی، که هغه په ژبه نیت وکړي یا نه. دا د ډېری مسلمانانو عمل دی، چې ټول یې د روژې نیت لري"[3].

[1] متفق علیه، بخاري په شمیره ۱۹۰۷ (۲۷/۳)، او مسلم په شمیره ۱۰۸۱ (۷۶۲/۲) کې نقل کړی دی.
[2] نسائي په الکبری شمیره ۲۶۵۲ (۱۷۰/۳) کې نقل کړی دی.
[3] الفتاوی الکبری (۴۶۹/۲).

پنځم مبحث

روژه پر چا باندې فرض ده؟

روژه پر هر مسلمان، بالغ او عاقل فرض ده.

که چېرې روغ او مقیم وي: نو پرې فرض دی چې روژه ونیسي. او که چېرې ناروغ وي: نو پرې فرض دی چې قضا یې راوړي.

او که چېرې روغ وي او مسافر وي: نو هغه اختیار لري چې روژه نیسي او که افطار کوي، خو افطار غوره دی.

- او روژه پر کافر فرض نه ده، او له هغه څخه نه قبلیږي، او که چېرې د رمضان د میاشتې په جریان کې توبه وکړي، نو پاتې ورځې باید روژه ونیسي، او تېر شویو ورځو قضا وربانديې نشته کوم چې د کفر په حالت کې و.

- او روژه پر کوچنی فرض نه ده، خو که چېرې ممیز وي، نو روژه یې صحیحه ده، او هغه لپاره په نفل کې حسابیږي.

- روژه پر لېوني فرض نه ده، که څه هم د لېونتوب په حالت کې روژه ونیسي، روژه یې صحیح نه ده؛ ځکه چې نیت شتون نه لري.

شپږم مبحث

څوک د روژې په نه نیولو سره معذور دي؟

په رمضان کې د روژې په نه نیولو سره لاندې کسان معذور دي:

۱) هغه ناروغ چې روژه پرې سخته وي، نو هغه لپاره افطار کول مستحب دی.

۲) هغه مسافر چې په سفر کې وي، او یا د رمضان میاشت کې د سفر تصمیم ونیسي او د سفر مسافه یې اتیا کیلو متره او یا له دې څخه ډېره وي.

۳) د حیض او نفاس په موده کې، حایضه او نفساء باندې روژه نیول حرام دي؛ لکه څرنګه چې عائشه رضي الله عنها وایي: ژباړه: «موږ ته به دا را پېښ شو، نو موږ ته به د روژې د قضا راوړلو امر وشو، مګر د لمانځه د قضا راوړلو امر به نه کېده»[۱].

٤) هغه څوک چې اوږدمهاله ناروغي ولري او د درملنې تمه یې نه کېږي او د دوامداره ناتوانۍ له امله نشي کولی روژه ونیسي، باید خپله روژه ماته کړي او د هرې ورځې په بدل کې یو مسکین ته نیمه پیمانه (صاع) غنم یا نور خواړه ورکړي، او پر هغه د روژې قضا نه شته.

٥) هغه بوډا کس چې د روژې نیولو توان نه لري، باید خپله روژه ماته کړي او د هرې ورځې په بدل کې یو مسکین ته خواړه ورکړي، او هغه باندې قضا نه شته.

٦) که چېرې امیندواره یا شېدې ورکوونکې ښځه د روژې له امله ځان یا خپلو ماشومانو ته د زیان رسولو وېره ولري، نو باید روژه ماته کړي او قضا یې راوړي، که چېرې هغه

---

[۱] مسلم په خپل صحیح په شمېره ۳۳۵ (۱/۲٦٥) کې نقل کړی دی.

يوازې د خپل ماشوم د وېرې له امله روژه ماته کړي، نو باید د قضا د راوړلو سربېره د هرې ورځې په بدل کې یو مسکین ته خواړه ورکړي.

اوم مبحث
د روژې ماتوونکي

۱- جماع:

که چېرې یو څوک د روژې په میاشت کې د ورځې په اوږدو کې جماع وکړي، نو د هغه روژه باطلېږي، او هغه باید د ورځې پاتې برخه له خوړلو او څښلو څخه ډډه وکړي، هغه باید توبه وباسي، بخښنه وغواړي، او د هغې ورځې قضا دې راوړي چې جماع یې کړې وه، او هغه باید کفاره هم ورکړي، چې کفاره یې: د یو غلام آزادول دي، که هغه نه شي موندلی، نو باید دوه میاشتې پرله پسې روژه ونیسي، او که دوه میاشتې پرله پسې روژه نشي نیولی، نو باید شپېته مسکینانو ته خواړه ورکړي، هر مسکین ته نیمه پیمانه (صاع) غنم یا نور هغه خواړه ورکړي چې په هیواد کې عام وي.

۲- د مني انزالول، د ښکلولو، لمس کولو، استمنا، یا مکرر لیدلو له امله:

که چېرې د روژه لرونکي د دې لاملونو څخه د یو له امله انزال وشي، نو د هغه روژه باطلېږي، او هغه باید خپلې روژې ته دوام ورکړي، د هغې ورځې قضا دې راوړي، او هغه باندې کفاره نشته، مګر هغه باید توبه وکړي، او د خپلې کړنې څخه دې پښیمانه شي، او بخښنه دې وغواړي، او له

هغو شیانو څخه دې ځان لرې وساتي چې شهوت راپاروي؛ ځکه چې هغه په يو ستر عبادت کې دی.

٣- په قصدي ډول خوړل او څښل.

٤- د روژه نيوونکي څخه د وينې اخيستل د حجامې، د رګ پرې کول، او يا د وينې د ورکولو لپاره د وينې راوېستل.

په حجامه کې اصل د رسول الله صلى الله عليه وسلم دغه قول دی:

«أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ».

ژباړه: "حجامه کوونکي او حجامه کېدونکي دواړو خپله روژه ماته کړه"[١].

شيخ الاسلام ابن تيمية رحمه الله وايي: "دا خبره چې حجامه کول روژه ماتوي، د ډېرى حديث پوهانو نظر دی، لکه احمد بن حنبل، اسحاق بن راهويه، ابن خزيمه، ابن المنذر، او نور"[٢].

د روژه لرونکي څخه په غير قصدي ډول د وينې بهېدل، لکه د پوزې وينه، د جراحت وينه، د غاښ ايستلو وينه، او داسې نور، دا په روژې باندې اغېز نه کوي.

٥- کانګې کول:

دا د خولې له لارې له معدې څخه د خوړو يا څښاک قصدي

---

[١] بخاري په شمېره ١٩٣٧ (٣٣/٣)، او احمد په خپل مسند کې په شمېره ٢٦٢١٧ (٢٧٨/٤٣) کې نقل کړی دی.

[٢] مجموع الفتاوى (٢٥٢/٢٥).

ایستل دي، خو که هغه کانګې وکړي او په غیر ارادي ډول ترې راوځي، نو دا د هغه په روژه اغیزه نه کوي؛ ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي:

«مَنْ ذَرَعَهُ الْقَيْءُ فَلَيْسَ عَلَيْهِ قَضَاءٌ، وَمَنْ اسْتَقَاءَ فَلْيَقْضِ».

ژباړه: «هغه څوک چې پرته له اختیاره کانګې وکړي هغه باندې قضا نشته، او څوک چې په قصدي ډول کانګې وکړي باید قضا راوړي»[1]. د ذرعه معنا: غالبېدل دي.

اتم مبحث
د روژې مستحبات

١) پېشلمی؛ د انس بن مالک رضی الله عنه د حدیث له مخې، چې وایي: رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:

«تَسَحَّرُوا، فَإِنَّ فِي السُّحُورِ بَرَكَةً».

ژباړه: «پېشلمی -سحري- وکړئ؛ ځکه چې په سحري کې برکت دی»[2].

٢) د پېشلمي ځنډول؛ تر هغه چې د سهار د راختلو وېره نه وي.

٣) د لمر لوېدو وروسته د روژې په ماتولو کې بیړه کول. رسول صلی الله علیه وسلم وفرمایل:

---

[1] امام احمد په خپل مسند کې په شمېره ١٠٤٦٣ (٢٨٣/١٦)، او ترمذي په الجامع الکبیر شمېره ٧٢٠ (٩١/٢) کې نقل کړی دی.
[2] متفق علیه، بخاري په شمېره ١٩٢٣ (٢٩/٣)، او مسلم په شمېره ١٠٩٥ (٧٧٠/٢) کې نقل کړی دی.

«لَا تَـزَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ، مَا أَخَّرُوا السُّحُورَ، وَعَجَّلُوا الْفِطْرَ».

ژباړه: «زما امت به تر هغه پورې په خير کې وي تر څو چې پېشلمی ځنډوي او په روژه ماتولو کې بیړه کوي»[1].

٤) په تازه کجورو روژه ماتول مستحب دي، که چېرې و نه موندل شي، په وچو کجورو دې روژه ماته کړي، که چېرې و نه موندل شي په اوبو دې روژه ماته کړي؛ د انس رضي الله عنه د قول په اساس:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُفْطِرُ عَلَى رُطَبَاتٍ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ رُطَبَاتٌ، فَعَلَى تَمَرَاتٍ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ، حَسَا حَسَوَاتٍ مِنْ مَاءٍ».

ژباړه: «د الله رسول صلی الله علیه وسلم به د لمانځه څخه مخکې په تازه کجورو سره روژه ماتوله، که تازه کجورې به نه وې، نو په وچو کجورو سره، او که هغه به هم نه وې، نو په څو غړپو اوبو سره به یې ماتوله»[2].

٥) د روژه لرونکي لپاره مستحب دی چې د روژې د ماتولو پر مهال دې هغه دعاګانې وکړي چې خوښ یې وي، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي:

«إِنَّ لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ دَعْوَةً لَا تُرَدُّ».

ژباړه: «د روژه ماتي پر وخت د روژه نیوونکي لپاره داسې دعا ده چې نه ردیږي»[3].

---

[1] احمد په خپل مسند په شمېره ۱۲۵۰۷ (۳۹۹/۳۵) کې نقل کړی دی.
[2] ابو داود په شمېره ۲۳۵٦ (۳۰٦/۲) کې نقل کړی دی.
[3] ابن ماجه په شمېره ۱۷۵۳ (۷۷۵/۱) کې نقل کړی دی.

٦) د عبادتونو په ټولو بنو کې زياتوالی؛ لکه د قرآن کريم لوستل، د الله تعالی ذکر، قيام الليل (تهجد)، د تراويح لمونځ، د سنتو لمونځ، صدقه ورکول، او د نيکۍ په لاره کې لګښت او انفاق کول؛ ځکه چې نېک کارونه بد کارونه له منځه وړي.

نهم مبحث

خبرتياوې

• روژه لرونکی بايد له دروغو، غيبت او ښکنځلو څخه ډډه وکړي، که څوک ورته سپکاوی يا ښکنځلې وکړي، نو هغه بايد په ځواب کې ووايي: زه روژه يم.

رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي:

«الصِّيَامُ جُنَّةٌ، فَلَا يَرْفُثْ وَلَا يَجْهَلْ، وَإِنِ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ، فَلْيَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ، إِنِّي صَائِمٌ».

ژباړه: «روژه ډال دی نو بد رد دې نه وايي او په ناپوهۍ سره دې عمل نه کوي (چغې دې نه وهي)، که چېرته چا ورسره شخړه وکړه او يا يې ورته کنځلې وکړې، نو دوه ځله دې ووايي چې زه روژه دار يم»[1].

• هغه څه چې روژه لروونکي لپاره منع دي: مضمضه او استنشاق کې مبالغه کول؛ ځکه چې ممکن اوبه د هغه معدې ته لاړې شي.

نبي کريم صلی الله عليه وسلم فرمايي:

---

[1] بخاري په شمېره ۱۸۹٤ (۲٤/۳) کې نقل کړې دی.

«وَبَالِغْ فِي الِاسْتِنْشَاقِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ صَائِمًا».

»او په استنشاق کې مبالغه وکړه، مګر دا چې روژه اوسې«[1].

- مسواک وهل روژې ته ضرر نه رسوي، بلکې مستحب دی او د روژه لرونکي او نورو لپاره د ورځې په اول او اخر کې يې سپارښتنه کیږي، د صحیح قول پر اساس.

لسم مبحث
د رمضان قضا

څوک چې د رمضان په میاشت کې د کوم مشروع عذر له امله روژه ماته کړي، لکه هغه شرعي عذر چې له امله يې روژه ماتول جواز لري، يا د کوم حرام عذر له امله، لکه يو څوک چې د جنسي اړیکو (جماع) يا بل څه باندې خپله روژه باطله کړي، نو بايد د هغې قضا راوړي؛ لکه څنګه چې الله تعالى فرمايي:

﴿...فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ...﴾

ژباړه: ((نو په هغه باندې) د نورو ورځو شمیرل دي).

(البقرة: ١٨٤). او هغه لره مستحب ده چې د قضا راوړلو لپاره بيړه وکړي؛ ترڅو ذمه داري يې خلاصه شي، او دا مستحب ده چې قضا پرله پسې وي؛ ځکه چې قضا د ادا په څېر ده، که څه هم هغه لره ځنډول يې جواز لري؛ ځکه چې

---

[1] ابو داود په شمېره ٢٣٦٦ (٣٠٨/٢)، او ترمذي په الجامع الکبير شمېره ٧٨٨ (١٤٧/٢) کې نقل کړی دی.

وخت يې اوړد دی.

او همدارنګه هغه کولی شي په جلا توګه يې قضايي راوړي، که چېرې د شعبان تر پايه پورې د قضا شويو روژو په اندازه وخت پاتې وي، نو قضا په پرله پسې ډول اړينه ده؛ د وخت د کمښت له امله، او دا جواز نه لري چې د بل رمضان څخه وروسته يې پرته له کوم عذر څخه وځنډوي.

• څوک چې د روژې قضا تر راتلونکي رمضان پورې وځنډوي، دوه حالتونه لري:

که چېرې هغه د کوم مشروع عذر له امله روژه وځنډوي، لکه دا چې ناروغي يې تر راتلونکي رمضان پورې دوام وکړي، نو هغه بايد يوازې د هغې کفاره ورکړي.

که چېرې هغه پرته له کوم عذر څخه روژه وځنډوي، نو هغه بايد د روژې د قضاء سربېره، د هرې ورځې په بدل کې د هيواد د اصلي خوراکي توکو څخه نيمه پيمانه (صاع) يو مسکين ته خواړه ورکړي.

• د نفلي روژې نيول د هغه چا لپاره چې هغه باندې د قضا روژه پاتي وي: که چا باندې د رمضان له روژې څخه څه پاتې وي، غوره دا ده چې مخکې له نفلي روژې څخه، لومړی خپل قضا ترسره کړي، مګر، که چېرې نفلي روژه داسې وي چې وخت يې تېرېږي، لکه د عرفې او عاشورا روژې، نو په دې حالت کې د قضايي روژې څخه دې دمخه روژه ونيسي، ځکه چې د قضايي روژې وخت اوږد دی، او د عاشورا او عرفې وخت تېرېږي، مګر د شوال شپږ ورځې روژه نه نيسي

مګر د قضايي روژې وروسته.

دا هغه څه وو چې راټولول يې ممکن وو، وصلى الله وسـلَّم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلَّـم تسليـماً كثـيراً.

***

فهرست

د روژې له احکامو څخه ۲
لومړی مبحث ۲
د روژې معنا، او د رمضان د روژې وجوب ۲
دويم مبحث ٤
د رمضان مياشت فضيلتونه ٤
دريم مبحث ۷
هغه څه چې د رمضان مياشت داخلېدل ثابتوي ۷
څلورم مبحث ۸
روژه کې نيت ۸
پنځم مبحث ۹
روژه پر چا باندې فرض ده؟ ۹
شپږم مبحث ۹
څوک د روژې په نه نيولو سره معذور دي؟ ۹
اوم مبحث ۱۱
د روژې ماتوونکي ۱۱
اتم مبحث ۱۳
د روژې مستحبات ۱۳
نهم مبحث ۱۵
خبرتياوې ۱۵
لسم مبحث ۱٦
د رمضان قضا ۱٦

❋❋❋

ps٤١٩v١,٠ - ٢٢/٠٢/٢٠٢٦

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

رسالة الحرمين

د حرمين پيغام

د مسجد الحرام او مسجد نبوي زيارت کونکو لپاره لارښود
مواد په ژبو کې

978-603-8570-54-8